

Başvuru Numarası : 2024/2151
Toplantı Tarihi/Sayısı : 04.09.2025/247
Karar Numarası : 2025/585
Başvuran : E.Z.
Başvuran Vekili/ Vasisi : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Sağlık Bakanlığı
Muhatap Vekili : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru; başvuranın sürücü belgesini yenilemek üzere yaptığı başvuru sonucunda engel durumunda hiçbir değişiklik olmamasına rağmen sürücü olamayacağı yönünde karar verilmesinin engellilik temelinde ayrımcılık oluşturduğu iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle:

a. Sol dirsek üstü amputasyonu olan engelli bir vatandaş olduğunu,

b. Mersin Üniversitesi Sağlık Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından düzenlenen 10/8/2009 tarihli ve ... numaralı Özürlü Sağlık Kurulu Raporu ile H sınıfı ehliyet alabileceğine ve özel tertibatlı araç kullanabileceğine karar verildiğini,

c. Söz konusu rapora istinaden 19/4/2011 tarihinde ... numaralı "Özel Tertibat Oto – Otomatik Vites Araç" ibareli H sınıfı sürücü belgesi aldığını,

ç. 1/8/2024 tarihinde Mersin Mezitli 7 No’lu Aile Hekimliği Birimine ehliyet yenileme başvurusunda bulunduğunu ve Ortopedi ve Travmatoloji branşındaki uzman hekimlerce muayene edilmesi yönünde karar verildiğini, 1/8/2024 tarihinde Mersin Şehir Hastanesi uzman hekimleri tarafından yapılan muayene sonucu Komisyona sevk edildiğini,

d. Mersin İl Sağlık Komisyonu tarafından 18/9/2024 tarihli ve ... sayılı karar ile 26/9/2006 tarihli ve 26301 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik'in 8'inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi uyarınca sürücü olamayacağına karar verildiğini, Komisyon kararına itiraz ettiğini, kararı itiraz üzerine inceleyen Adana İl Sağlık Komisyonu tarafından da 4/10/2024 tarihli ve ... sayılı kararda aynı gerekçe ile sürücü olamayacağına kararı verildiğini,

e. 2011 yılından beri gerekli özel tertibat ile araç kullanabiliyorken engel durumunda hiçbir değişiklik olmamasına rağmen hekim kanaatiyle sürücü olamayacağına karar verilmesinin kazanılmış haklarını yok saymak anlamına geldiğini ve engellilik temelinde ayrımcılık oluşturduğunu belirtmiştir.

3. Muhatap Sağlık Bakanlığı tarafından sunulan görüşte özetle:

a. Sol kolunda dirsek üstü amputasyon olan başvuranın, Sürücü Adayları ve Sürücülerde Aranacak Sağlık Şartları ile Muayenelerine Dair Yönetmelik'in 8'inci maddesinin ikinci fıkrasının (b) bendi gerekçesiyle sürücü olamayacağına karar verildiğinin görüldüğü,

b. Sürücü tertibat komisyonlarının temel görevlerinden birinin, kişilerde meydana gelen fonksiyon kayıplarını sürücülük sağlık şartları yönünden tespit ederek araçlara uygulanacak aksamalar ile engelli sürücü olabilecek kişilere tertibat kodlarını belirlemek olduğu ve üst ekstremitenin tek taraflı ampute olduğu vakalar diğer ekstremitelerin durumu gözetilerek sürücülük yönünden yeterliliği değerlendirilerek tertibat ile birlikte "engelli b" kararlı sürücü sağlık raporu verilebileceği,

c. Başvuranın diğer üç ekstremitesine dair bulgulara yer verilmemesi ve olumsuz kararlı raporun gerekçelerinin yetersiz olması sebebiyle düzenlenen sürücü sağlık raporunun yönetmelik hükmü ile uyumlu olmadığı,

ç. Ekstremita noksanlığı olan vakalarda olumsuz veya tertibat ile karar verilirken fonksiyon kaybı olsun veya olmasın tüm ekstremitelerin mevcut fonksiyon durumlarının raporun açıklamalar kısmına yazılması ve başvuranın sürücü sağlık kurulu raporunun son aşamasından itibaren sırası ile Adana İl Sağlık Komisyonu kararının, bu karara itiraz işleminin ve Mersin İl Sağlık Komisyonu kararlarının iptal edildiği ifade edilmiş ve söz konusu yazının başvuranın durumunun Mersin İl Sağlık Müdürlüğüne yeniden değerlendirilmesi hususunda gereği için Adana ve Mersin Valiliklerine gönderildiği ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

4. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın “Kanun önünde eşitlik” başlıklı 10'uncu maddesi şöyledir:

“Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. (...) Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.”

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “Tanımlar” başlıklı 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre:

“Makul düzenleme: Engellilerin hak ve özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, mali imkânlar nispetinde, ölçülü, gerekli ve uygun değişiklik ve tedbirleri” ifade etmektedir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

6. 6701 sayılı Kanun'un "Eşitlik İlkesi ve Ayrımcılık Yasağı" başlıklı 3'üncü maddesine göre:

"(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir.

(2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hal, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.

(3) Ayrımcılık yasağının ihlali halinde, konuya ilişkin görev ve yetkisi bulunan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ihlalin sona erdirilmesi, sonuçlarının giderilmesi, tekrarlanmasının önlenmesi, adli ve idari yoldan takibinin sağlanması amacıyla gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

(...)"

7. Mezkûr Kanun'un "Ayrımcılık türleri" başlıklı 4'üncü maddesinin birinci fıkrasında ayrımcılık türleri: " a) Ayrı tutma b) Ayrımcılık talimatı verme ve bu talimatları uygulama c) Çoklu ayrımcılık ç) Doğrudan ayrımcılık d) Dolaylı ayrımcılık e) İşyerinde yıldırma f) Makul düzenleme yapmama g) Taciz ğ) Varsayılan temele dayalı ayrımcılık" şeklinde sıralanmıştır.

8. Mezkûr Kanun'un "Ayrımcılık yasağının kapsamı" başlıklı 5'inci maddesinin ilgili hükmü şöyledir:

"(1) Eğitim ve öğretim, yargı, kolluk, sağlık, ulaşım, iletişim, sosyal güvenlik, sosyal hizmetler, sosyal yardım, spor, konaklama, kültür, turizm ve benzeri hizmetleri sunan kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, gerçek kişiler ve özel hukuk tüzel kişileri, yürüttükleri faaliyetler bakımından bu hizmetlerden yararlanmakta olan veya yararlanmak üzere başvurmuş olan ya da bu hizmetler hakkında bilgi almak isteyen kişi aleyhine ayrımcılık yapamaz. Bu hüküm kamuya açık hizmetlerin sunulduğu alanlar ve binalara erişimi de kapsar.

(2) Birinci fıkrafta belirtilen hizmetlerin planlanması, sunulması ve denetlenmesinden sorumlu olan kişi ve kurumlar, farklı engelli grupların ihtiyaçlarını dikkate almakla ve makul düzenlemelerin yapılmasını sağlamakla yükümlüdür."

9. Mezkûr Kanun'un "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (g) bendine göre:

"Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek." Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

10. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Karar türleri" başlıklı 65'inci maddesine göre:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

11. Mezkûr Yönetmelik'in "Uzlaşma kararı" başlıklı 71'inci maddesi şöyledir:

"(1)Başvuru konusu talebin hakkında başvuru yapılan ilgili tarafça yerine getirildiğinin Kuruma bildirilmesi hâlinde veya başvurunun 52'nci maddeye göre çözüme kavuşturulduğunun anlaşılması halinde uzlaşma kararı verilir."

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

12. 6701 sayılı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci fıkrasında "Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir." hükmü bulunmaktadır. Başvuranın dilekçesinden mezkûr Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasından belirtilen ayrımcılık temellerinden engellilik temeli ile bağlantılı olarak ayrımcı muameleye maruz kaldığı iddiasında bulunduğu anlaşılmaktadır.

13. Mezkûr Kanun'un aynı maddesinin ikinci fıkrası ise "İlgililer, Kuruma başvurmadan önce bu Kanuna aykırı olduğunu iddia ettikleri uygulamanın düzeltilmesini ilgili taraftan talep eder. Bu taleplerin reddedilmesi veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi hâlinde Kuruma başvuru yapılabilir. Ancak Kurum, telifisi güç veya imkânsız zararların doğması ihtimali bulunan hâllerde, bu şartı aramadan başvuruları kabul edebilir." hükmünü haizdir. Başvuru dilekçesi ve ekindeki belgeler incelendiğinde; başvuranın sürücü belgesi alabilmek için sağlık muayenesinden geçtiği, durumunun uzman hekimlerce değerlendirilmesi için 1/8/2024 tarihli Karar ile Komisyona sevk edildiği, Mersin İl Sağlık Komisyonu tarafından verilen 18/9/2024 tarihli sürücü olamaz kanaatine ilişkin karara karşı itiraz ettiği ve itirazı inceleyen Adana İl Sağlık Komisyonu tarafından tekrar muayene edildiği, bu muayene sonrasında da 4/10/2024 tarihinde sürücü olamayacağına karar verildiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla başvuranın ilgili mevzuat çerçevesinde gerekli şikayet süreçlerini işlettiği ve bu kapsamda 6701 sayılı Kanun'da yer alan ilgili tarafa başvuru şartını yerine getirdiği tespit edilmiştir

14. Ayrımcılık yasağı, uluslararası insan hakları hukukunun temelinde yer almakta ve pek çok uluslararası insan hakları sözleşmesinde özel olarak düzenlenmektedir. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 2'nci maddesi şöyledir: "Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayrım gözetmeksizin bu Bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir." Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 14'üncü maddesine göre ise; "Bu Sözleşme' de tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan güvence altına alınır."

15. Birleşmiş Milletler Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme (EHİS)'de engelli kavramı; "Diğer bireylerle eşit koşullar altında topluma tam ve etkin bir şekilde katılımlarının önünde engel teşkil eden uzun süreli fiziksel, zihinsel, düşünsel ya da algısal bozukluğu bulunan kişileri içermektedir." şeklinde tanımlanmaktadır. 7/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'un "Tanımlar" başlıklı 3'üncü maddesinde ise engelli kavramı; "Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen birey" olarak tanımlanmaktadır. 6701 sayılı Kanun'un 2'nci maddesinde de engelli kavramı 5378 sayılı Kanunla benzer şekilde tanımlanmıştır.

16. EHİS' in 2'nci maddesinde ise engelliliğe dayalı ayrımcılık "siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlamayı kapsamaktadır. Engelliliğe dayalı ayrımcılık makul düzenlemelerin gerçekleştirilmemesi dahil her türlü ayrımcılığı kapsar.” şeklinde tanımlanmaktadır. 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ve 6701 sayılı Kanun’da da engelliliğe dayalı ayrımcılık EHİS’e paralel olarak düzenlenmiştir. 5378 sayılı Kanun’un “Tanımlar” başlıklı 3’üncü maddesinin (d) bendinde engelliliğe dayalı ayrımcılık “Siyasi, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni veya başka herhangi bir alanda insan hak ve temel özgürlüklerinin tam ve diğerleri ile eşit koşullar altında kullanılması veya bunlardan yararlanılması önünde engelliliğe dayalı olarak gerçekleştirilen her türlü ayırım, dışlama veya kısıtlama” olarak tanımlanmıştır.

17. Somut başvuruda başvuran, 2011 yılından beri sahip olduğu H sınıfı sürücü belgesini yenilemek üzere yaptığı başvuru sonucunda engel durumunda hiçbir değişiklik olmamasına rağmen sürücü olamayacağı yönünde karar verilmesinin ayrımcılık yasağı ihlali teşkil ettiğini iddia etmektedir. Başvuranın sürücü belgesini yenileme talebinin reddedilmesinin makul düzenleme kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

18. Makul düzenleme kavramı EHİS’in “Tanımlar” başlıklı 2’nci maddesinde; *“Engellilerin insan haklarını ve temel özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, ölçüsüz veya aşırı bir yük getirmeyen, gerekli ve uygun değişiklik ve düzenlemelerdir.”* şeklinde tanımlanmıştır. Mezkûr Sözleşme’nin “Ayrımcılık Yapılmaması ve Eşitlik” başlıklı 5’inci maddesinin üçüncü fıkrasında ise Taraf Devletlerin eşitliği sağlamak ve ayrımcılığı ortadan kaldırmak üzere engellilere yönelik makul düzenlemelerin yapılması için gerekli tüm adımları atacağı hüküm altına alınmıştır. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu, EHİS ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun ile benzer biçimde *“Engellilerin insan haklarını ve temel özgürlüklerini tam ve diğer bireylerle eşit şekilde kullanmasını veya bunlardan yararlanmasını sağlamak üzere belirli bir durumda ihtiyaç duyulan, ölçüsüz veya aşırı bir yük getirmeyen, gerekli ve uygun değişiklik ve düzenlemeleri”* ifade eden makul düzenlemelerin yapılması gerektiği hususunu düzenlemiş ve Kanun’da bu yükümlülüğe uymamanın bir ayrımcılık türü olduğu kabul edilmiştir.

19. Başvuranın iddialarına karşı muhatap Kurum tarafından 14/11/2024 tarihinde sunulan yazılı görüşte; Mersin İl Sağlık Komisyonu ile Adana İl Sağlık Komisyonunun başvuranın sürücü olamayacağı yönünde vermiş oldukları kararların gerekçelerinin yetersiz olması sebebiyle iptal edildiği ve başvuranın durumunun yeniden değerlendirileceği ifade edilmiştir.

20. Başvuran tarafından Kurumumuza gönderilen 4/7/2025 tarihli e-posta içeriğinde yer alan dilekçede; muhatap Kurumun yazılı görüşü üzerine Mersin İl Sağlık Komisyonu tarafından hakkında yeniden değerlendirme yapıldığı ve 19/3/2025 tarihli ve ... sayılı karar ile tekrar sürücü olamayacağına karar verildiği, söz konusu karara itirazı üzerine Adana İl Sağlık Komisyonuna sevk edildiği ve Adana İl Sağlık Komisyonu tarafından 18/4/2025 tarihli ve ... sayılı karar ile sürücü olabileceğine karar verildiği, daha sonra Mersin İl Sağlık Komisyonu ile Adana İl Sağlık Komisyonu kararları arasında çelişki bulunduğu gerekçesiyle Antalya İl Sağlık Müdürlüğü bünyesindeki Üst Kurula sevk edildiği, Üst Kurulun 30/4/2025 tarihli ve ... sayılı kararı ile sürücü olabileceğine karar verildiği ve bu karara

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No:

istinaden 19/4/2025 tarihinde ehliyet aldığı belirtilmiştir.

21. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 71'inci maddesi "*Başvuru konusu talebin hakkında başvuru yapılan ilgili tarafça yerine getirildiğinin Kuruma bildirilmesi halinde veya başvurunun 52'nci maddeye göre çözüme kavuşturulduğunun anlaşılması halinde uzlaşma kararı verilir.*" hükmünü haizdir. Somut olayda 6701 sayılı Kanun kapsamında engellilik temelinde ayrımcılık yasağı ihlali iddiasına ilişkin talebin çözüme kavuşturulduğu ve tarafların uzlaştıkları anlaşılmıştır. Bu kapsamda mezkûr Kanun'un 11'inci maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ile mezkûr Yönetmelik'in 65'inci ve 71'inci maddeleri uyarınca başvurunun uzlaşmayla sonuçlandığı kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda UZLAŞMA KARARI VERİLMESİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

4/9/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Fahrettin ALTUN
Kurul Başkanı

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
II. Başkan

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Fatma ÇINAR
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Selami AÇAN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Erol GÖKDÖL
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Melahat DEMİR
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Selma ÖZTÜRK PINAR
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Evren BAŞAR
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dr. Ömer ÇELEN
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Tayyip UÇAR
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu :

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>

Ayrıntılı Bilgi İçin:

Telefon No: